

مقدمه استاد

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَجَلَّى لِدَانِهِ بِذَاتِهِ وَ الصَّلَوةُ عَلَى شَواهِدِ صِفَاتِهِ وَ مَظَاهِرِ تَجَلِّيَاتِهِ
 سَيِّمًا سَيِّدِ الْكُوثَيْنِ وَ جَامِعِ الْمَرْتَبَتَيْنِ وَ قَائِدِ النَّشْأَتَيْنِ وَ خُلَاصَةَ الْعَالَمِينَ مُحَمَّدٍ
 الْمُصْطَفَى وَ آلِهِ وَ ذُرِّيَّتِهِ، مَرَاتِي صِفَاتِهِ الْعُلْيَا وَ شَواهِدِ أَسْمَائِهِ الْحُسْنَى صَلَوةً
 تُوَاذِي حَقَّ إِرْشَادِهِمْ وَ تُكَافِي جَزَاءَ إِحْسَانِهِمْ وَ إِرْفَادِهِمْ.

انسان، مسافر غربی است که از راه‌های دور و دراز، عوالمی را قبل از عالم دنیا طی کرده است تا به اسفل سافلین عالم وجود رسیده است. و پس از هبوط، مخاطب به خطاب

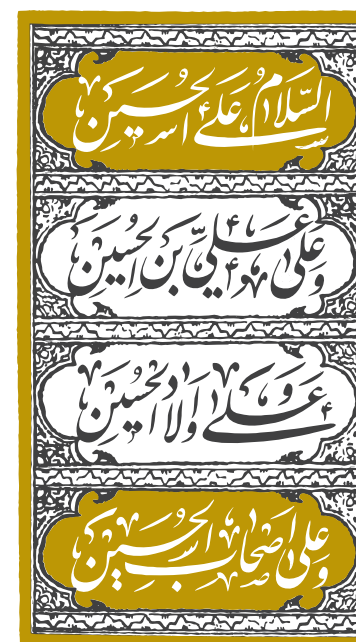
«يا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُتَلَقِهِ»^۱

گشته و سفر بیچیده‌ای را در پیش رو دارد که در طی کردن عقبات و گردنه‌های سخت این سفر، احتیاج به بلد راه دارد که او را از این هزارتوی حیرت، به سرمنزل مقصود برساند.

امام، حقیقت مطلق و کامل همه انسان‌هاست که هر کمال و کاملی، شأنی و ظهوری از وجود امام است و لذا هر انسانی فطرتاً اشتیاق به امام دارد، اگر او را بشناسد. و هر قدر معرفت بیشتری پیدا کند، اگر دچار زنگارهای حب دنیا نشده باشد، محبت بیشتری نسبت به امام احساس می‌کند.

رابطه اهل بیت علیهم السلام با افراد انسانی به مثابه رابطه روح با بدن است و توجه و اشتیاق این وجودات نورانی به انسان‌ها، از اشتیاق روح به بدن بیشتر و قرب آن‌ها فوق مکان و زمان است. هر چند ظرف زمان و مکان هم در ایجاد این اشتیاق، نقش ایفا می‌کند.

در روایات «طینت» بیان شده که قلوب حضرات معصومین علیهم السلام از اعلی علیین و ابدان

۱. انشقاق: ۶.

ایشان از علّیین خلق شده و قلوب شیعیان از علّیین و بدن‌های آن‌ها از مادون علّیین خلق شده است؛ لذا به واسطه این سنجیت و ارتباط، قلوب شیعیان، اشتیاق به اصل خویش دارد؛ «إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنَا مِنْ طِينَةِ عَلِيِّينَ وَ خَلَقَ قُلُوبَنَا مِنْ طِينَةِ فَوْقِ عَلِيِّينَ وَ خَلَقَ شِيعَتَنَا مِنْ طِينَةِ أَسْفَلَ مِنْ ذَلِكَ وَ خَلَقَ قُلُوبَهُمْ مِنْ طِينَةِ عَلِيِّينَ فَصَارَتْ قُلُوبُهُمْ تَحْنُ إِلَيْنَا لِأَنَّهَا مِنَّا.»^۱ شیعیان از ما هستند و هر فرعی، به اصل خویش مشتاق است. و این رابطه و اشتیاق به واسطه این سنجیت، دوطرفه است؛ چنانچه فرمود: «فَقُلُوبُهُمْ تَحْنُ إِلَيْنَا وَ قُلُوبُنَا تَعَطْفُ عَلَيْهِمْ تَعَطْفُ الْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ وَ تَحْنُ خَيْرٌ لَهُمْ وَ هُمْ خَيْرٌ لَنَا.»^۲ عطوفت و مهربانی اصل به فرع نیز مانند مهربانی پدر و مادر به فرزند خویش است. و این رابطه ابوت و ولایت بین اهل‌بیت‌علیهم‌السلام و شیعیان ایشان، رابطه‌ای معنوی و حقیقی است.

توجه روح به بدن، اصل به فرع، والد به ولد، ذی‌شأن به شأن، با توجه به سعه وجودی اطلاقی آنان است که محدود به حدود عالم مادی نمی‌شود و در همه زمان‌ها و مکان‌ها و بلکه فوق افق زمان و مکان، جاری و ساری است؛ لذا پیامبر اکرم صل‌الله‌علیه‌وآله فرمود: «كُنْتُ نَبِيًّا وَ آدَمُ بَيْنَ الْمَاءِ وَ الطَّيْنِ»^۳ و نیز فرمود: «أَنَا وَ عَلِيٌّ أَبَوَا هَذِهِ الْأُمَّةِ»^۴.

اگر حجاب زمان و مکان، مانع رابطه روحی و معنوی اهل‌بیت‌علیهم‌السلام با شیعیان، که شأن وجودی ایشان و به مثابه ابدان ایشان هستند، نگردد، عظمت حضور در زیارت و مجالس اهل‌بیت‌علیهم‌السلام، که تمرین این رابطه حبّی و توجه به نگاه ایشان است و عظمت زیارت و مجالس اهل‌بیت‌علیهم‌السلام که احیای امر ایشان است و به امر خود ایشان تشکیل می‌شود، روشن می‌گردد.

مجالس اهل‌بیت‌علیهم‌السلام، مجالس ارتباط و محضریت و تجدید عهد با فطرت مطلق هستی است که همان خلیفه الهی و تعلیم‌یافته اسماء الهی است. که خداوند متعال با ودیعت نهادن فطرت شوق به کمال در وجود انسان‌ها، میل شوق و محبت آن‌ها را به کمال و اصل و والد حقیقی خویش، محقق ساخته است. و از این طریق است که شیعیان ایشان را به سوی قرب الهی سوق می‌دهد و از جام محبت خویش سرمست کرده است؛ و در عین حال،

۱. بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۲۴.

۲. همان، ص ۱۴.

۳. مناقب آل ابی‌طالب علیهم‌السلام، ج ۱، ص ۲۱۴.

۴. عیون اخبار الرضا علیهم‌السلام، ج ۲، ص ۸۵.

بغض و نفرت از شرّ و نقص را که از فطرت فرار از نقص آنان، که فطرت تبعی و آن روی دیگر فطرت عشق به کمال است، نسبت به باطل و اولیای طاغوت در تمام مراتب وجودی آن‌ها از حسّ و خیال و عقل و نیز عواطف و احساسات آن‌ها اشراب می‌کند.

نعمت وجود اهل‌بیت‌علیهم‌السلام و مجالس ایشان در گرداب‌های فتنه‌ها، غوغاها و شبهات در طول تاریخ کشتی نجاتی بوده است که مؤمنان را از آفات و بلیات حفظ کرده و راه توحید و قرب الی الله را به ایشان نشان داده است؛ همان‌گونه که وجود نبی مکرم اسلام فرمود: «مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَهَا نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ.»^۱ و با توجه به این که مرکب محبت، سریع‌ترین مرکب‌ها در مسیر وصال است، دانستن «ادب عاشقی» در این رابطه که سرشار از اظهار محبت و عاشقی مؤمنان به اهل‌بیت‌علیهم‌السلام است، نیازی مبرم و رعایت آن امری عظیم است که در رفتار و گفتار خود ایشان، به شیعیان تعلیم داده شده است.

زیارت و مجالس اهل‌بیت‌علیهم‌السلام با حرکت حبّی که در ذات خود دارد، نظام عالی تربیتی در همه ابعاد است که زمان‌ها و مکان‌ها را درنور دیده و همه آفاق را از درخشندگی خود پر کرده است. و مانند آتّجاه به جهت قبله که در هر نظامی رو به آن می‌شود، همه دل‌ها را به سوی خود جذب کرده و سوق به توحید می‌دهد و در همه افراد با هر نژاد و سنّ و جنسیتی اثرگذار و بلکه در تأثیرگذاری بی‌نظیر است. از آن‌جا که «مَثَلُ الْإِمَامِ مَثَلُ الْكَعْبَةِ»^۲، مجالس اهل‌بیت‌علیهم‌السلام نیز که آتّجاه به وجه الله است، همه افراد را با هر رنگ و نژاد و مقام و موقعیتی، از کودکان و جوانان تا پیرمردان و پیرزنان را به سوی توحید و قرب الهی دعوت می‌کند. و همین امر موجب دشمنی دشمنان با دستگاه اهل‌بیت‌علیهم‌السلام شده است، چراکه آنان نیز عظمت و تأثیرگذاری مجالس اهل‌بیت‌علیهم‌السلام در جبهه حق علیه باطل و ایجاد روحیه حقیقی طلبی، ظلم‌ستیزی و شهادت‌طلبی را دریافته‌اند و تلاش می‌کنند با هر دسیسه‌ای، این سنت‌گذاری ولایی و توحیدی را به تعطیلی یا انحراف بکشاند و از مسیر تاریخی و تمدنی خویش در احیای امر اهل‌بیت‌علیهم‌السلام خارج کنند.

در چنین شرایطی، رعایت «ادب حضور در مجالس اهل‌بیت‌علیهم‌السلام» و مراقبه بیشتر فردی و جمعی در حفظ مجالس اهل‌بیت‌علیهم‌السلام و بهره‌مندی حداکثری از آن، که حقیقتاً زیارت

۱. الغیبة (نعمانی)، ص ۴۴.

۲. بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۳۵۸.

و ارتباط با ایشان است، و هم‌چنین مقابله با انحرافات و دسیسه‌هایی که شیطان ملعون و شاگردان مکتب ایلیس در مقابله با مجالس اهل بیت علیهم السلام و فرهنگ آن دارند، امری ضروری و لازم است. باید تلاش کنیم با شناخت هرچه بهتر ظرفیت عظیم این مجالس، که مجالس تجدید عهد و تعلیم و تربیت و بصیرت‌افزایی و ایجاد روحیه شهامت و شجاعت و... در ضمن حرکت کاروانی و جمعی در ذیل ولایت امام علیه السلام است، قدرت اقامه دین را که از این مجالس نشئت می‌گیرد، دریابیم و از این ظرفیت عظیم برای بسترسازی ظهور استفاده کنیم و ان شاء الله سربازی و بلکه سرداری سپاه حضرت ولی الله الأعظم امام زمان عجل الله تعالی فرجه را، که یاران خویش را از این مجالس جذب می‌کنند، به دست آوریم.

کتاب پیش رو با چنین دغدغه‌هایی، حاصل زحمات فاضل گران قدر آقای علی جعفری هُرستانی - دام توفیقاته - است، که از مجموع صحبت‌های پراکنده حقیق در ابتدای منابر و سخنرانی‌های مناسبتی مختلف جمع‌آوری کرده‌اند و آن را به صورت مجموعه‌ای منظم درآورده‌اند. درباره این کتاب لازم است نکاتی برای خوانندگان محترم ذکر گردد:

۱. در این کتاب سعی شده است لحن و ادبیات سخنرانی‌ها تا حدودی حفظ شود و از آن‌جا که غالب این سخنرانی‌ها عمومی بوده، سبک بیان مطالب، گفتاری و ساده است؛ هرچند همه مطالب بیان شده، مستند به اصول معرفتی است.

۲. به دلیل گلچین شدن مطالب از نکات مطرح شده در سخنرانی‌های مختلف و تلاش برای کاربردی بودن آن برای استفاده بیشتر از مجالس اهل بیت علیهم السلام، ممکن است بعضی از مقدمات و نتایج بحث در این متن ذکر نشده باشد و ترتیب و چینش مطالب الزاماً نظم منطقی یک اثر پژوهشی را دنبال نکرده باشد؛ هرچند برای نظم و سیر کاربردی متن، زحمت زیادی کشیده شده است.

۳. چنانچه ذکر شد، نگارش این کتاب برای استفاده عمومی از مجالس اهل بیت علیهم السلام است. هرچند تذکر این نکات برای اهل مباحث معرفتی نیز، خالی از لطف نیست، اما از آوردن مباحث معرفتی و تحقیقی دقیق و فنی پرهیز شده و بیشتر به ثمرات و نتایج این مباحث توجه شده است. ان شاء الله در آثار دیگری که در حال تدوین است، مباحث مبنایی به صورت دقیق و مستند ذکر خواهد شد.

۴. این کتاب با عنوان «ادب عاشقی» با موضوع آداب حضور در مجالس اهل بیت علیهم السلام و ناظر

به مخاطب و شرکت‌کننده در مجالس اهل بیت علیهم السلام برای استفاده هرچه بیشتر و بهتر از این مجالس، جلد نخست از مجموعه‌ای دوجلدی است و جلد دوم این اثر با عنوان «ادب خادمی» با موضوع آداب برپایی و اقامه مجالس اهل بیت علیهم السلام که شامل نکات کاربردی و تشکیلاتی ویژه مسئولان هیئات و برگزارکنندگان و خادمان مجالس اهل بیت علیهم السلام است نیز، در حال تدوین است و به زودی در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

۵. جا دارد از مرکز رشد دانشگاه امام صادق علیه السلام و مسئولان محترم آن، از جمله آقای دکتر باقری و آقای سعدآبادی و هم‌چنین پژوهشگر جدی، کوشا و پرنگیزه آقای علی جعفری هُرستانی و هسته‌های منظومه فکری علامه طباطبائی و احیاء امر این مرکز، که در تدوین این اثر و جلد دوم آن همراهی کردند، و هم‌چنین از آقای پیرمردیان و مجموعه نشر معارف که زحمت ویراستاری، طراحی و چاپ این کتاب را عهده‌دار شدند، تشکر کنم.

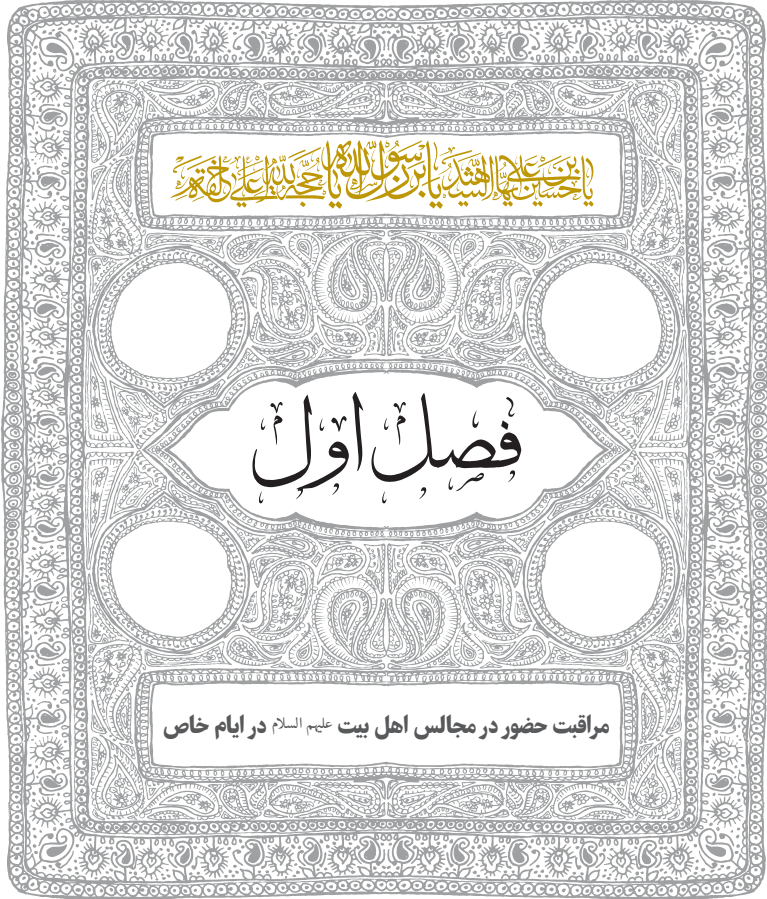
۶. امیدواریم هر گونه قصور و کمبودی در این کتاب مشاهده شد، ما را از نقد مشفقانه خویش محروم نفرمایید تا ان شاء الله بتوانیم در ویرایش کتاب یا در مطالب بعدی، این نقیصه‌های احتمالی را جبران کنیم.

۷. امید است که این کتاب با عنایت الهی و توجهات ویژه اهل بیت علیهم السلام در تحکیم و ترویج هرچه بیشتر فرهنگ اهل بیت علیهم السلام و برپایی هرچه باشکوه‌تر مجالس امام حسین علیه السلام و سایر اهل بیت علیهم السلام و شعله‌ورتر شدن عشق و محبت به ایشان اثرگذار باشد و مورد عنایت دوست‌داران ولایت قرار گیرد و وصف حال ما در رعایت ادب عاشقی اهل بیت علیهم السلام این باشد که:

پروانه‌صفت ساخته و سوخته‌ایم در سینه خود محبت اندوخته‌ایم
از شمع که می‌سوزد و می‌افروزد غم‌ری «ادب عاشقی» آموخته‌ایم^۱
خداوندا! با فقر و گدایی به پیشگاه عزت و عنایت تو و به آستان ولایت مقربان درگاہت
آمدیم. بدین درگاه بارمان ده و از جام رحمانیت و رحیمیت خویش، کاسه گدایی ما را لبریز
کن. آمین یا رب العالمین.

قم مقدس - محمدرضا عابدینی
رمضان المبارک ۱۴۴۰ قمری - خردادماه ۱۳۹۸

۱. سروده سیدمهدی سرخان، از اعضای هسته احیاء امر مرکز رشد دانشگاه امام صادق علیه السلام.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَصْلٌ أَوَّلٌ

مراقبت حضور در مجالس اهل بیت علیهم السلام در ایام خاص